

Schema met drie ontwikkelingsfasen van historisch tijdsbesef

Doelen	Fase A (ca. groep 1-3) Ontluikend historisch tijdsbesef	Fase B (ca. groep 4-6) Aanvankelijk historisch tijdsbesef	Fase C (ca. groep 7-8) Voortgezet historisch tijdsbesef
1. Tijdsaanduidingen Toepassen van aanduidingen van tijd en tijdsindeling.	Toepassen van onbepaalde tijdsaanduidingen, zoals: het langst geleden – heel lang geleden – lang geleden – onze tijd.	Toepassen van de namen van de tijdvakken die het meest recent en het langst geleden zijn, zoals: <i>Tijd van Televisie en Computer, de Wereldoorlogen, Stoommachines, Romeinse tijd en Middeleeuwen</i> . Herkennen van jaartallen n.C.	Toepassen van de namen van de tien tijdvakken en de aanduidingen <i>Prehistorie, Middeleeuwen</i> en <i>Gouden Eeuw</i> . Toepassen van jaartallen v.C. en n.C. en de relatie tussen jaartallen en eeuwen.
2. Chronologische volgorde Voorwerpen, situaties, gebeurtenissen en personen uit verschillende tijdvakken in chronologische volgorde plaatsen.	Op chronologische volgorde plaatsen van afbeeldingen van voorwerpen en situaties van het dagelijks leven, zoals levenswijze, kleding, bouwstijl en vervoer.	Op chronologische volgorde plaatsen van een aantal tijdvakken (doel 1) en afbeeldingen van bekende personen en concrete gebeurtenissen zoals bijv. uitvindingen.	Op chronologische volgorde plaatsen van, gebeurtenissen, personen en tijdvakken.
3. Tijdbalk Voorwerpen, situaties, gebeurtenissen en personen op een tijdlijn plaatsen.	Gebruiken van een eenvoudige tijdbalk met een tijdsverloop van (heel) lang geleden tot nu.	Gebruiken van een tijdbalk met de namen van tijdvakken (doel 1).	Gebruiken van een tijdbalk met jaartallen v.C. en n.C.
4. Kenmerkende aspecten Kenmerkende aspecten in plaatjes en teksten gebruiken / herkennen om voorwerpen, situaties, gebeurtenissen en personen in de juiste tijd te plaatsen.	Gebruiken / herkennen van kenmerkende aspecten van het dagelijks leven van tijdvakken uit het verleden (levenswijze, kleding, bouwstijl en vervoer).	Gebruiken / herkennen van sociale en culturele kenmerkende aspecten van een aantal tijdvakken (doel 1).	Gebruiken / herkennen van sociale, culturele, economische en politieke kenmerkende aspecten van de tien tijdvakken in de nationale, Europese en wereldgeschiedenis.
5. Continuïteit en verandering Verschillende tijdvakken met elkaar vergelijken met als doel het herkennen van overeenkomsten en verschillen in de levenswijze van mensen binnen een tijdvak en tussen verschillende tijdvakken.	Herkennen van verschillen in het dagelijks leven van mensen uit heden en verleden in concrete voorbeelden uit verschillende tijdvakken en gerelateerd aan de generaties van ouders en grootouders.	Herkennen van veranderingen, verschillen en overeenkomsten in de levenswijze van mensen <i>tussen</i> verschillende tijdvakken.	Herkennen van veranderingen, verschillen en overeenkomsten in de levenswijze van mensen <i>tussen</i> verschillende tijdvakken en <i>binnen</i> een tijdvak.